

Västerås kommun

info@vasteras.se, buf@vasteras.se

Rektorn vid Fredriksbergsskolan F-5

barbro.ridman@vasteras.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Fredriksbergsskolan F-5
i Västerås kommun

Tillsyn i Fredriksbergsskolan F-5

Skolinspektionen genomför tillsyn i Västerås kommun under Våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Fredriksbergsskolan F-5 besöktes av Skolinspektionen den 8 april 2014.

Fakta om skolenheten

Fredriksbergsskolan är en kommunal grundskola i Västerås kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-5. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn hade Fredriksbergsskolan 227 elever, varav 48 går i förskoleklass. Skolan är indelad i fyra pedagogiska arbetslag vilka leds av varsin arbetslagsledare. Skolan leds av en rektor som tillsammans med arbetslagsledarna utgör skolans ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Av Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 för läsåret 2012/13 framgår att 42,3 procent av eleverna uppnådde kravnivån på samtliga delprov i svenska. Detta kan jämföras med motsvarande värde för riket som uppgick till 78,3 procent. Statistik för andel elever som klarat samtliga delprov i matematik saknas då resultatuppgiften baseras på färre än 10 elever. Enligt skolans egna uppgifter var andelen elever i årskurs 3 som uppnådde kunskapskraven i svenska och matematik 85 respektive 82 procent vid läsårets slut 2013.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens samlade bedömning är att verksamheten vid Fredriksbergsskolan har brister inom centrala områden. Rektorn driver tillsammans med lärarna skolans utveckling genom att följa upp och analysera kunskapsresultat och resultat av värdegrundarbete samt planera åtgärder av betydelse för måluppfyllelsen. Kunskapsresultaten i de nationella ämnesproven är dock låga i både svenska och matematik.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i skolans arbete med att ge särskilt stöd till de elever som behöver det. Skolan måste vidta åtgärder för att försäkra sig om att elevers eventuella behov av särskilt stöd uppmärksammas och anmäls till rektorn. Skolans arbete med att utforma åtgärdsprogram måste

också utvecklas. Skolan måste även vidta åtgärder för att försäkra sig om att de elever som ska läsa svenska respektive svenska som andraspråk får undervisning enligt rätt kursplan och bedöms utifrån kunskapskraven i denna.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete för att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolan måste vidta åtgärder för att skapa en skolmiljö som präglas av studiero och utveckla sitt arbete med disciplinära åtgärder. Skolan måste också vidta åtgärder så att händelser och upplevelser av kränkande behandling anmäls enligt författningarnas krav. Även skolans plan mot kränkande behandling behöver utvecklas.

Skolinspektionens utredning visar vidare att skolans elever inte har tillgång till personal med kompetens att tillgodose deras behov av studie- och yrkesvägledning.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i svenska respektive svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i respektive kursplan.

Motivering

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, för elever som har svenska som modersmål och som tagits in från skolor i utlandet samt för invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Det är rektor som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisningen i svenska.

Av Skolinspektionens intervju med rektorn framgår att rektorn har fattat beslut om svenska som andraspråk för totalt åtta elever på skolan. Av Skolinspektionens intervju med lärare framgår dock att dessa är av uppfattningen att det är en mycket stor andel av eleverna, i vissa grupper så mycket som 80 %, som borde läsa svenska som andraspråk. Lärarna uppger vidare att undervisningen i svenska respektive svenska som andraspråk bedrivs integrerat och att det är svårt att anpassa undervisningen för de elever som ska läsa svenska eftersom de är så få. På Skolinspektionens fråga hur skolan säkerställer att eleverna får undervisning enligt rätt kursplan i svenska respektive svenska som andraspråk uppger rektorn att det är lärarnas ansvar att se till att kursplanen i respektive ämne följs.

Skolinspektionen bedömer att det av utredningen framgår att det finns lärare som inte känner till vilka elever som ska läsa svenska respektive svenska som andraspråk och att detta innebär att det finns elever som inte får undervisning enligt rätt kursplan i dessa ämnen. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla vikten av att varje elev läser efter rätt kursplan och bedöms utifrån kunskapskraven i denna.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolan brister genom att undervisningen i svenska respektive svenska som andraspråk inte är systematiskt inriktad på målen i respektive kursplan.

Författning

1 kap. 11 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

Trygghet och studiero

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att utbildningen utformas på ett sådant sätt så att alla elever tillförsäkras studiero.
- Se till att disciplinära eller andra särskilda åtgärder som vidtagits för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande uppträdande dokumenteras.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att rektorn vid kännedom om att elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till huvudmannen.
- Se till att en redogörelse för hur planerade åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever har genomförts tas in i efterföljande års plan mot kränkande behandling.

Motivering

Studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av Skolinspektionens intervju med elever i årskurs 4-5 framgår att dessa tycker att det är pratigt och stökigt i vissa grupper och att vissa lärare inte förmår upprätthålla en god studiero i klassrummet. Att många elever upplever brist på studiero framgår även av Skolinspektionens enkät som delades ut till eleverna i årskurs 5 under höstterminen 2013. Av de elever (100 procent) som har svarat har mer än 36 procent svarat att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "Jag har studiero på lektionerna" och mer än 40 procent har svarat att det stämmer ganska bra eller helt och hållet att "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet". Rektorn och de lärare som Skolinspektionen har intervjuat bekräftar att studieron kan brista i vissa grupper och uppger att man arbetar för att komma tillrätta med problemen men att det inte alltid gett effekt.

Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av studiero.

Disciplinära åtgärder

Enligt skollagen får rektorn eller en lärare vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. En lärare i grundskolan får till exempel visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Om disciplinära eller andra särskilda åtgärder vidtagits ska de dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn och elever framgår att det förekommer att elever, som uppträtt ordningsstörande, får lämna lektionen som en form av disciplinär åtgärd. Av intervju med rektorn framkommer att åtgärderna inte alltid har dokumenterats och att skolan saknar rutiner för att dokumentera den typen av åtgärder.

Skolinspektionen bedömer därmed att skolans arbete med disciplinära åtgärder brister genom att vidtagna åtgärder inte dokumenteras.

Anmäla upplevelser av kränkande behandling

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är därefter skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10, Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, s. 26 ff) framgår att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2005/06:38, sid. 141) framgår att skyldigheten att utreda gäller så snart någon i verksamheten får kännedom om att en elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling. Det krävs inga bevis om att en kränkning ska ha ägt rum för att en utredning ska inledas. Utredningens omfattning är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. I vissa situationer kan det vara tillräckligt att genom några få frågor få händelsen klarlagd och utagerad. En sådan enkel utredning kan dock bara anses tillräcklig om det framgår att händelsen varit bagatellartad.

Av Skolinspektionens intervjuer med elever i årskurs 4-5 framgår att dessa upplever att det ofta förekommer kränkningar mellan elever på skolan och att vissa elever är mer utsatta än andra. Eleverna berättar vidare att lärarna känner till detta och att de ingriper vid situationer som eleverna uppfattar som kränkande men att problemen ändå fortsätter. Rektorn och de lärare som Skolinspektionen har intervjuat bekräftar att det har förekommit flera händelser av kränkande behandling mellan elever under innevarande läsår.

Av intervju med lärare framgår att dessa, vid konflikter eller andra incidenter som kan uppfattas som kränkande mellan eleverna, ingriper och talar med de inblandade samt i vissa fall även kontakta vårdnadshavarna. Det framgår vidare att de endast i vissa fall, om det inträffade bedöms utgöra kränkande behandling och är av allvarlig karaktär, informerar rektorn om vad som hänt. Av intervju med rektorn framgår att rektorn har fått kännedom om flera fall av kränkande behandling mellan elever under innevarande läsår men att rektorn inte har anmält alla dessa till huvudmannen.

Skolinspektionen bedömer att det av utredningen framgår att personalen, vid kännedom om att en elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling, inte alltid anmäler detta till rektorn. Det framgår även att rektorn, vid kännedom om att en elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling, inte alltid anmäler detta till huvudmannen. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att huvudmannen därmed saknar möjlighet att säkerställa att omständigheterna kring upplevda kränkningar utreds skyndsamt och i tillräcklig omfattning. Arbetet i skolan ska präglas av nolltolerans mot kränkningar. Det är därför av största vikt att händelser och upplevelser av kränkande behandling kommer till rektorns och huvudmannens kännedom samt hanteras enligt gällande bestämmelser.

Plan mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Den plan mot kränkande behandling som Skolinspektionen har tagit del av innehåller ingen redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete för att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3, 6-7 och 24 §§ skollagen, 6 kap. 6-10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att personal som befarar att en elev inte kommer att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen, anmäler detta till rektorn.
- Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Anmälan till rektorn

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan har rutiner för att uppmärksamma elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller på annat sätt har svårighet i sin skolsituation och att detta ska anmälas till rektorn via elevhälsoteamet. Av intervjuer med rektorn och personal från elevhälsan framgår dock att kännedom om att en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås inte alltid har anmälts till rektorn. Personal från elevhälsan uppger även att det ibland kan dröja innan ett eventuellt behov av särskilt stöd anmäls till elevhälsan.

Skolinspektionen bedömer att utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med att anmäla elevers eventuella behov av särskilt stöd till rektorn genom att det i vissa fall inte har anmälts alls och i vissa fall har dröjt lång tid innan en anmälan har gjorts. Med beaktande av att skolans kunskapsresultat i de nationella ämnesproven är låga vill Skolinspektionen understryka vikten av

att elevernas eventuella behov av särskilt stöd snabbt kommer till rektorns kännedom och utreds så att eleverna kan ges adekvat stöd.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av några av de åtgärdsprogram som har utarbetats på skolan. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har granskat framgår elevens behov och hur detta ska tillgodoses. Det framgår dock inte på vilket sätt skolan avser att följa upp och utvärdera de insatta åtgärderna.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom i förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med en sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

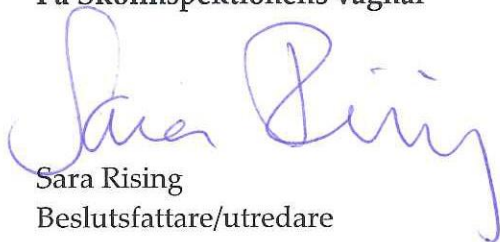
Av intervju med rektor framgår att skolan saknar en studie- och yrkesvägledare och att det heller inte finns någon annan personal som ansvarar för att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolan brister när det gäller studie- och yrkesvägledning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 29 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Sara Rising
Beslutsfattare/utredare

Liselotte Fredzell
Föredragande/utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernars utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.